

Schwimmer Jenő

A kép itt Munkácson készült rólam az 1950-es években. Mikor október végén megjöttem a munkaszolgálatról, a zsidó boltok be voltak zárva, a kulcsok a városházán voltak. A gettózáskor mindenkinek le kellett adnia a kulcsokat. Amikor megtudtam, elmentem a kulcsokért, és kinyitottam a szabóműhelyt a piacon. Egy utcabiztos jött velem a városházáról, az ellenőrzött. A piacon megtaláltam egy pár holmit: a varrógépet és a húsvéti edényünket. A szüleim ott rejtették el, mielőtt gettóba vitték őket. Ott rendezkedtem be, ott aludtam. A szabóműhelyt 1946-ban vagy már 1945 végén elvették. Elvettek mindent, és egy fillért sem kaptam érte. Kirúgtak és kész. Csináltak belőle egy állami boltot. Itt minden boltot államosítottak 1945 végén. Örültem, hogy a gépeket kivihettem. Volt két varrógépem, azon varrtam, és rögtön el is adtam, ahogy apám csinálta. Jöttek az ismerőseim, hogy varrjak nekik kabátot. Adtak előleget, de ha nem, akkor is

megvarrtam. Akkor az emberek még úgy éltek, mint régen, még bízott egyik a másikában. Ha nem vette meg, akkor megvette más. A piacra jártunk eladni. Ebből éltünk. Aztán dolgoztam egy üzemben, és amikor hazamentem, otthon is csináltam valamit, amit vasárnap eladtam. Nem szóltak érte. Ha a műhelyben csináltam volna, és elkapnak számla nélkül, az más, akkor már az államot loptad meg. De otthon csinálhattál, amit akarsz. Először a szabóságban dolgoztam, később a kereskedelembe. Az oroszoknál nem nagyon akartam dolgozni a szabóságban, inkább készruhaboltokban dolgoztam. Az asszony nem dolgozott sehol. Hazajöttem, otthon is varrtam. Az egyik fizetés az volt, amiért a boltban dolgoztam, a másik pedig amit itthon dolgoztam. Így éltünk. 1958-tól Berezinkán dolgoztam a szénbányában mint szabó, munkaruhát csináltam a bányászoknak. Szépen kerestem. Addig körülbelül száz rubelt kerestem, ott meg tudtam keresni ezer rubelt. Horribilis összeg. Mikor likvidálták a bányát, az embereket a dohánygyárban helyezték el, de az csak négy-öt évig működött, utána megszűnt, és a helyén egy nagy alkatrészgyárat akartak építeni a katonaság részére. Párttag nem voltam soha. 60 éves koromban, 1980-ban mentem nyugdíjba. Három gyermekünk van, mind Munkácson született: Éva 1946-ban, Dóra 1947-ben és Dávid 1958-ban. A gyerekeknek az első perctől megmondtuk, hogy zsidók. Amikor már nagyobbak voltak, 14-15 évesek, elmeséltük nekik, hogy mi történt a családdal. Ott, ahol laktunk, a szomszéd gyerekekkel barátkoztak. Voltak a barátaik között zsidó gyerekek, és voltak keresztény gyerekek. Ők már nem tudják, mi az a héder. Dóra és Dávid tízosztályos általános iskolát végzett, Éva pedig felső kereskedelmi főiskolát Kijevben.